

LE TOUR DE BURKINA FASO

Diane TRUYENS

Verschenen in het tijdschrift 'De Vakantiefietser' nr. 3-2001

Diane fietste met vriendin Cine door Burkina Faso en Ghana. Haar reisverslag verscheen in eigen beheer onder de titel "L' Expérience c'est la différence"¹ Hieronder een verkorte versie van het eerste hoofdstuk:

'De toestand is hopeloos maar niet ernstig'

Lusteloos, uitgeblust, apathisch. Twee vermoeide reizigers met een sinaasappelsapje op een hotelterras, zich afvragend wat ze er doen. Het lijkt wel de symptoombeschrijving uit het hoofdstuk 'Cultuurshock' van een medische encyclopedie.

De temperatuurstijging van circa 20° C tussen opstijgen en landen verklaart grotendeels onze lethargie. Andere fenomenen kunnen we niet thuisbrengen. Met verkeerschaos zijn we vertrouwd, maar hier begrijpen we de regels niet. Vreemde talen bevatten meestal iets begripbaars, maar dit zijn klanken zonder betekenis. Verward vragen we ons af wat ons hierheen lokte. Het begon nochtans voortreffelijk.

"Laat de banden leeglopen, zo dadelijk komt iemand de fietsen ophalen." Voor het eerst checken we in zonder fietsverpakking, en dat scheelt een hoop gehannes met karton en plakband. "Er is overboeking, en voor jullie worden het 'business seats'. Geen bezwaar neem ik aan?" En zo vlogen we met een glaasje champagne zwart Afrika tegemoet.

Fietsproblemen

Cine's fiets doorstond heelhuids de reis, maar mijn fiets lijkt dat 'technisch bagageprobleem' waarover onze boordcommandant het had. Wat ik ook probeer, het achterwiel geeft geen krimp. De ketting zit bekneld in het versnellingsapparaat. Zweetdruppels biggelen van mijn neus tussen de spaken. In deze kleine, overvolle luchthaven houdt Cine als een schichtige herdershond onze bagage in het oog. Na nog enkele zetjes beweegt het wiel even. Een kwartdraai verder hangt het stevig tegen de remblokjes. Hier helpt een spaaksleutel, maar een kamer zoeken is nu aan de orde

Voorbij de mensenhaag van het luchthavengebouw, houden de toeschietende taxichauffeurs zich aan hun prijsafspraken. Plots schrik ik van de afzichtelijke littekens in het gezicht van onze taximan, maar deze vechtersbaas bond onze fietsen al op het dak. Later ontdekken we deze zelfverminkingen bij meer mannen.

Rustig hotelcomfort

In het pikdonker rijden we richting Ouagadougou-centrum, Het eerste hotel is té budget, het tweede is nauwelijks beter, maar deze kamer biedt al het nodige: twee doorgezakte bedden, een ronkende ventilator, één gloeilamp 40 Watt, een toilet en ja, zelfs een douche, of is dat de elektrocutiecel? De hotelbaas bestrijdt met een spuitbus ongedierte, en honderden zwarte stippen ploffen uit de gordijnen. Om zelf niet voor pampus te liggen, vluchten we naar de patio. Onder een loofboom slaan we de eerste Coca Cola achterover. We zijn doodop, maar dichtslaande deuren en rondhollende mensen verknallen de rust in "Hotel de la Paix".

Voor € 0,074 stallen we de fietsen op een "bewaakte parking", een stukje voetpad afgebakend met touw. In de bank worden we kapitalist,... althans in CFA ²s, en het ministerie van toerisme verstrekt ons probleemloos een 'photo-permit' (5). Na deze rompslomp volgen we langs het asfalt het geanimeerde Afrikaanse leven. Maar we voelen ons pottenkijkers, loom en futloos. De beste oplossing lijkt geest en lichaam rust te gunnen achter hotelmuren.

Politieconfrontatie

Een pizza zou wel smaken, maar mijn honger is over wanneer de fietsen op straat moeten achterblijven. Zich oriënteren in een stad zonder hoogbouw is niet evident, en haast op de tast gaan we richting hotel. Bij de zoveelste straathoek worden we nageroepen. Halverwege de straat schrikken we van het barse "Halt!" uit de

¹ (100 pagina's A5, 14 zwart-wit foto's, 400 fr. = 9,92 €). Te bestellen bij: Diane Truyens, Goudenregenlaan 17, B-2610 Wilrijk, Tel.: 0032-(0)3-827.88.31.

² CFA: Communauté Financière Africaine

richting van een uniform. Onze eerste politieconfrontatie. Met veel poeha worden we naar de kant gedirigeerd. Blijkt dat we een eenrichtingsstraat van de verkeerde kant zijn ingereden. Terwijl hij een tirade afsteekt probeer ik me koortsachtig de “do’s & don’ts” van reisgidsen te herinneren.

Punt 1: analyseer de situatie: geen insignes, geen wapen, voldoende passanten?

Punt 2: ..., wat was dit ook al weer?

Hij zwijgt, nu is het mijn beurt. Ik verontschuldig me onderdanig, en verklaar naar waarheid dat we geen verbodsteken zagen. “Zet je fiets tegen de muur en ga kijken!” brult hij. Ik ga kijken, maar wel met de fiets. “Normaal kost je dat geld!” Aha, het gesprek neemt de verwachte wending, maar ik hou me van de domme. Ik mompel iets over onoplettende toeristen in een vreemde stad. Zoveel onnozelheid verwachtte hij niet en zuchtend tegen zijn collega: “Ca ne vaut pas la peine.” Intimidatie mislukt, en we nemen de biezen. Er volgt geen reactie. Oef, dit liep goed af en voorlopig houden we zelfs ‘le petit cadeau’³ op zak.

Treinbelevissen en halteplaatsen

Onze fietsen kunnen tussen balen en karton mee op de trein. Dit kost wat extra, maar het genummerde ontvangstbewijs oogt officieel. Een oudere kruier in slobberig overall graait twee van onze bagagezakken mee. Hij gebaart hem te volgen langs de rij wachtenden. Een beetje gegeneerd belanden we vooraan, maar niemand mort. Hij stapelt onze bagage in een vrije coupé, en nog voor we kunnen bedanken is hij weg. Is een voorkeurbehandeling van bleekneuzen hier normaal?

De locomotief zet aan, en we hebben ruim drie uur de tijd om alles te observeren. De meeste passagiers zijn keurig gekleed en opgetut met blinkende sierraden. Is treinreizen niet voor iedereen weggelegd? De twee jonge vrouwen in kleurrijke jurken stralen een betoverende elegantie uit. Ik heb moeite om mijn blik van hen en hun snoezige baby’s af te wenden. Om de haverklap stopt de boemel. Een naambord op een stok en uit de struiken zwermende verkoopsters zijn indicaties voor een reguliere stopplaats! Puntzakjes pindanoten, hardgekookte eieren en in parten gesneden watermeloen worden voor de vensters opgestoken. Wat verder kondigt zich een handelspost aan. Op de stopplaats verwisselen bussels verse munt en kippen van eigenaar. De meest fortuinlijke kippen, de dode, zijn bewerkt voor onmiddellijke consumptie. Druipend van de olie wordt het gekruid goedje in bruin papier onder onze neus geduwd. Een verkoper merkt onze aarzeling en biedt een pootje aan. We passen nog even. De vettige boel wordt doorgespoeld met ‘ice-water’; koel water in dichtgeknoopt plastic.

De eerstvolgende halte moet de onze zijn. Op de kaart staat Béréba met een dikke stip, de overige dorpen met een stipje. Maar nadat de trein stilhoudt, staan we evengoed in ‘the middle of nowhere’. Het afstapje is niet geschikt voor rolstoelpatiënten, maar er is geen bedenktijd. We werpen eerst de tassen naar beneden en springen er met de fietsen achteraan. Daar staan we dan, een beetje wezenloos de verdwijnende trein na te staren. Het lijkt alsof de laatste link met de beschaving is doorgesneden.

Middagsiësta en handjesschudden

We maken de fietstassen vast terwijl een dorpeling onze drinkbussen vult met water uit een afgedankt olievat. Het is pal middag en snikheet. Onder een boom zweten we de heetste namiddaguren weg, genietend van een versgeplukte matarmelo. Acht paar kinderoogen in een halve cirkel rond de fietsen volgen elke beweging. Zij blijven in tegenstelling tot Marokkaanse tieners wel netjes achter een denkbeeldige lijn, Geen volwassene passeert, zonder ons de hand te schudden en even te informeren: “Gaat alles goed en wat doen jullie hier?” Da’s een goeie vraag. De keuze om hier te starten is weloverwogen: veel groen op de kaart, eerst een proefritje naar Burkina’s tweede grootste stad, de aanbeveling door een enthousiaste voorganger, enz. Maar deze mensen willen horen wat westerlingen hier zoeken. Weten wij dat zelf wel? Is het zoeken naar avontuur, naar fysieke uitdagingen, een vlucht uit de dagelijkse sleur? Genoeg gefilosofeer, willen we voor donker onderdak vinden dan moeten we fietsen!

Over de stoffige, rode laterietpiste trappen we ‘Le Tour de Burkina’ achterna. “Ca va?” Het klinkt vriendelijk van tussen wollige, witte proppen op de katoenplantage. “Oui, merci”. 25 km verder, bij het volgende dorp rijdt Cine lek. Ik onderdruk nauwelijks een vloek. Betaalden wij € 22,31 voor zo’n buitenband? Profiel zus, staaldraad zo, formule-1-rubber,... Het wordt laat, en we kunnen beter overnachting zoeken.

Kamperen naast Kinopolis

Nauwelijks voet aan de grond zijn we omringd door drie kerels met rastakoppen.

³ Geld om corrupte ambtenaren af te houden

“Jawel, hier in Houndé is een auberge, even terug, links, rechts... Gaan jullie naar Bobo⁴? Wauw, daar zien we elkaar terug, wij zijn muzikanten.”

Met zo'n Bob Marley-kapsel moet je wel een muziekinstrument bespelen. We vinden de auberge niet en belanden bij een katoenfabriek. Achter de toegangspoort bevindt zich de ruime foyer, opgesmukt met veelkleurige lampions. Precies in het midden staat een... tv-toestel. Met de keukenstoelen erbij lijkt het wel 'Houndépolis', de lokale versie van Kinopolis. We mogen er na sluitingstijd ons tentje opzetten. Maar we vrezon dronkemansbezoek en we gluren begerig naar buurmans' ommuurde tuin. Een bijdehante juffrouw op een bromfiets wil voor ons kampeertoestemming vragen. “Wacht in de foyer!” roept ze. Zo belanden we opnieuw voor de beeldbuis, en we bestellen spaghetti. Het meisje brengt positief nieuws. Het tentzeil is pas uit het foedraal, wanneer de 'patron' binnenrijdt. “Soyez les biens venues”, opent een imposante figuur het gesprek. Een uurtje later worden we uitgenodigd aan te schuiven bij dampende kookpotten. Maar we hebben al wat binnen en er is nog werk. De inspectiebeurt van de binnenband brengt een losgekomen plakker aan het licht. Onze kwaliteitsbanden krijgen weer volle krediet, excuus fietsenmaker. Water filteren is andere koek, het stroeve pompje vergt enorme spierkracht. Is putwater hier zo dik?

Verklaring voetnoten:

1: “L'Expériene c'est la différence”, uitgave in eigen beheer, 100 pagina's A5, 14 foto's zwart-wit, € 10,00.

Te bestellen bij: Diane Truyens, Goudenregenlaan 17, B-2610 Wilrijk - Tel.: 0032-(0)3-827.88.31 –

E-mail: diane.truyens@village.uunet.be

2: CFA: Communauté Financière Africaine

3: Geld om corrupte ambtenaren af te houden

4: Bobo Dioulasso: **hét** centrum voor traditionele muziek

5. Photo permit: officieel document, waarmee je toestemming verkrijgt om overal in het land foto's te mogen maken.

Tekst en fotografie: Diane Truyens

⁴ Bobo Dioulasso, **hét** centrum voor traditionele muziek